

EDITORIAL

Tinuod nga katalwasan, ipakig-away! Paghahadi ni Duterte, tapuson!

Kinahanglan hul-os nga atuhan ngan tapuson an paghahadi han nasyunal nga traydor nga hi Duterte. Kabuwason han bug-os nga katawhan ngan kinabuhì han kada Pilipino an nakaplastar ha pada-yon niya nga pagyukbo ha mga imperyalista nga poder.

Baga iginhalad na ni Duterte ha altar han China an kadagatan ngan natural nga karikuhan han nasud kabalyo han magtambok nga kontrata nga pinagkakitaan niya ngan han igkasi niya nga mga burukrata kapitalista. Ha luyo nga bahin, dugang pa niya nga ginpahugot an paggamit han US ha bug-os nga Pilipinas komo dako nga base militar hini komo kabalyo ha dirudiretso nga panmilitar nga ayuda ha iya madugo nga terorista nga gerra nga "kontra-insurhensiya" ngan "kontra-druga."

Tungod ha nakakarawat niya nga kapulsanan, bungol hi Duterte ha guliat han katawhan agud ipakigbisog an tinuod nga katalwasan ngan depensahan an interes han nasud atubangan han nagpipingkiay nga mga imperyalista nga poder. Kun magpabilin ha poder hi Duterte, segurado nga dugang nga magbubug-at an paras-anon han Pilipinas ha langyawanon nga dominasyon, magrabe an gin-aantos hini nga krisis ngan magpipintas an pasista nga pagpuyopoy ha makanasud ngan demokratiko nga

kagiusan.

An kamutangan yana han Pilipinas hugot nga naka-sumpay ha presente nga kamutangan ha bug-os nga kalibutan kun diin nalandaw an natikapintas nga sumpakiay han mga imperyalista nga poder ha ekonomiya ngan negosyuhay, diplomasya, pulitika ngan militar. Samtang nag-iiba an waray kasolbaran nga krsisis han pankalibutan nga sistema nga kapitalista, dugang nga magpapaso ini nga mga kontradiksyon ngan dugang nga magrabe an hampak hini ha Pilipinas ngan iba pa nga nasud nga bagakolonya o diri hul-os nga talwas.

Ha butnga hini nga mga sumpakiay amo an nangu-nguna nga mga imperyalista nga poder, syahan na an imperyalismo nga US nga nagpapabilin nga pinakapoderoso ha bug-os nga kalibutan tungod ha dako ura-ura hini nga panmilitar nga makinarya nga nakasarang ha bug-os nga kalibutan. Hugot nga gin-aayat han magkalin-lain nga imperyalista nga poder an paghahadi han US, labina han Russia ha natad militar, ngan han China ha natad han ekonomiya.

Ha desperasyon han US nga ungbawan an internal hini nga krisis ha ekonomiya, apurado ini nga mahiuli an solo nga poder. Gin-aaway han US an nabubug-os nga

bag-o nga pagbahin ha kalibutan (ha karukayaknon militar ngan negosyuhay) giutan han mga imperyalista kun diin naiibanan an mga natad nga ilarum hadto han iya kontrol.

Ha kasaysayan, pirme importante an Pilipinas ha estratehiya nga geopolitikal han mga imperyalista nga nasud. Ginkakaruyag ini han mga pankalibutan nga poder tungod kay aada ini ha butnga han mga importante nga ruta ha negosyuhay, labina ha tikadto ngan tikanghi tikang ha Indian Ocean ngadto ha East ngan Southeast Asia.

Ha naglabay nga masobra usa kagatos katuig, igin-imponer han imperyalismo nga US an poder hini ha Pilipinas, syahan pinaagi han direkta nga kolonisasyon ngan, ha dayuday, pinaagi han direkta nga kontrol. An mga base militar han US ha Pilipinas amo an gin-gamit nga lansaran han mga pwersa militar para ha gerra nga agresyon tikang Vietnam tubtub Middle East, sugad liwat, para ha pagpahiluag han merkado para ha produkto nga Amerikano ha Asia, labina ha China.

Haros tulo kadekada na tikang han ginbungkag ini nga mga base, kundi nagpapabilin nga nakaistasyon an gatos-gatos nga Amerikano nga sundalo ngan tikadamo an ira mga eksklusibo nga pasilidad ha sakob han mga kampo han AFP.

An pagpailarum han Pilipinas ha kolonyal ngan bagakolonyal nga paghahadi han US an pinakadako nga ulang ha pag-uswag ngan pag-unhan han Pilipinas. Ginhahadian an ekonomiya han Pilipinas han mga korporasyon nga Amerikano ngan gindidiktahan han USAID, han IMF-WB ngan mga bangko ngan institusyon ha pinansya nga katin han US.

Lumutaw an China komo usa nga kapitalista nga poder tikang han kabutnga han dekada 2000. Ginpantubong hini an gatus-gatos kamilyon nga trabahador nga himubo an suhol agud higupon an produktibo nga kapital, labina tikang ha US. Waray pag-iha, babahaon han barato nga mga produkto tikang ha China an pankalibutan nga merkado. Ha presente, ginbabay-og an China han paghinay han produksyon tungod ha pagkapuno han

merkado han mga sobra-sobra nga produkto nga pankosumo nga pankapital. An dagmitay nga pag-eksport han kapital ha porma han mga pautang ngan hiluagan nga konstruksyon pan-imprastruktura amo an atentar nga pugngan an pagdarusdos han China ha krisis.

Kaparte hini nga mga desperado nga pitad an pagpakusog han presensya han China ha Pilipinas ha naglabay nga mga tuig, partikular na an tinagdagko nga paghuthot han mineral ngan iba pa nga natural nga rekurso han nasud. Nakigpaysan-isanay yana an China ha US ngan iba pa nga kapitalista nga poder ha paglimas han karikuhan han Pilipinas. Kadungan hini, nabuhos ini han utang para ha mga pan-imprastruktura nga proyekto agud makapalit han sobra-sobra nga cemento ngan puthaw tikang ha ira.

Maaram an China nga an Pilipinas amo an teritoryo militar han US nga gin-gagamit hini nga duungan, erport ngan lansaran han mga sarakyan ngan mga higamit nga pangerra. Ha hilaba nga panahon, gin-gamit han US an Pilipinas agud paghadian an South China Sea ngan kontrolon an negosyuhay nga naagi dinhi. Nakikit-an han China an importansya nga pakusgon an presensya ngan pag-impluwensya hini ha Pilipinas atubangan han natikagrabbe nga pakigsumpakiy hini ha US. Sanglit sugad gud an pag-insister hini nga kontrolon ngan amkunon an hiluag nga kadagatan han weste nga parte han Pilipinas, dambungon an karikuhan-ha-dagat ngan tukuron didto an iya mga pasilidad militar.

Aada yana an Pilipinas ha butnga han duha nga nagbabanggaay nga imperyalista nga poder. Kinahanglan dugang nga pakusgon han katawhan Pilipino an ira pakigbisog para ha tinuod nga katalwasan tikang ha kontrol han US ngan kontra ha panginlabot han China.

Ini nga pakigbisog ha yana nakatadong kontra ha nasyunal nga traydor nga hi Duterte. Kinahanglan hiya atuhan, sukton ngan pagpagbatunon ha ginhimo niya nga pagtamas-tamas ha katalwasan

 <p>Bolyum L Ihap 14 Hulyo 21, 2019</p> <hr/> <p>Igin-gagawas an <i>Ang Bayan</i> ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles.</p> <p>Nakarawat an <i>Ang Bayan</i> han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.</p> <p> instagram.com/progressiveviews</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;"><u>Gin-uunod</u></h2> <p>Editorial: Tinuod nga katalwasan, ipakig-away! Paghahadi ni Duterte, tapuson! 1</p> <p>Todo nga Liberalisasyon 3</p> <p>Nahugot nga kontrol han US ha Pilipinas 4</p> <p><i>Write of kalikasan</i>, pwersahay nga ginpaatras 5</p> <p>#PayDayProtest, iginlansar 5</p> <p>63rd IB ngan 87th IB, ginharas han BHB 5</p> <p>Butak han alyansa nga Duterte, nahilarum 6</p> <p>Pagdominar han hunta nga sibil-militar 7</p> <p>Atentar nga pagsikmit, ginpakyas 8</p> <p>Eskoylahan nga Lumad, ginpaserra 8</p> <p>Liberalisasyon ha bugas 8</p>
<p>An <i>Ang Bayan</i> igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

ngan soberaniya han Pilipinas.

Syahan, kinahanglan suknaon an pagsurender niya ha China han mga katungod ha South China Sea, kalakip an soberano nga katungod ha "exclusive economic zone" han Pilipinas. Kinahanglan liwat hiya papagbaydon ha kurapsyon ngan pagpariko ha ginsakob niya nga maanomaliya nga mga kasarabutan ngan kontrata ha pautang.

Kadungan hini, kinahanglan liwat pursigido nga ibuksas an pagyukbo ni Duterte ha imperyalismo nga US. Kinahanglan ibuksas ini komo prinsipal nga imperyalista nga poder ha Pilipinas, labina ha pag-atentar hini nga gamiton an protesta han katawhan kontra ha China agud tahuban o ipasangil an natikagrabe nga panginlabot ngan paggamit ha Pilipinas para ha iya panmilitar nga interes.

Kinahanglan atuhan, sukton ngan papagbaton hi Duterte ha paghagudalan niya ha pagpakusog han presensya han pwersa militar han US ha nasud, ilarum han Operation Pacific-Eagle Philippines, ngan pinaagi han tikadamo nga mga ehersiyon ngan maniobra militar han US ha Pilipinas. Kinahanglan atuhan an dikta han US nga bag-uhon an Konstitusyon 1987 agud hul-os nga ig-abre an ekonomiya han Pilipinas ha pagpulos han langyawanon nga dagko nga kapitalista, Amerikano man o Chinese. Iginpapasulong ini yana ni Duterte agud ilusot an iya buwa nga pederalismo o iba pa nga pagbabag-o agud siguruhon an paghila-lawig ha poder han iya pamilya.

Kinahanglan suknaon an US ngan China ha paghatag han suporta ha tiraniko nga paghahadi ni Duterte, ngan sukton ini hira, labina an US, ha pag-armas ha iya mga pasista nnga tawuhan. An nakukuha nga suporta ni Duterte tikang ha US an naghahatag ha iya han kusog nga ipadayon an waray-wantas nga tinagdamo nga panmatay, pampulitika nga pagkaso ngan pagpuyopoy ha ngatanan nga naato ha iya paghahadi. **AB**

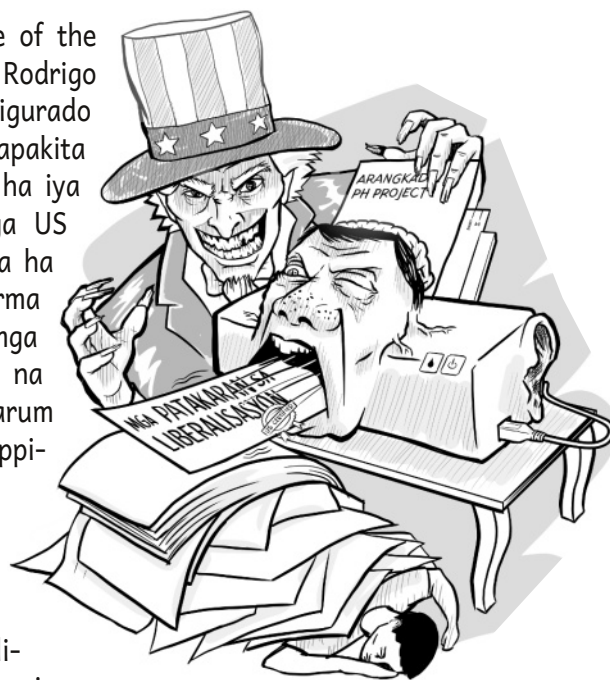
Lehislatibo nga adyenda para ha buylo nga liberalisasyon

Ha tiarabot nga State of the Nation Address ni Rodrigo Duterte ha Hulyo 22, sigurado nga utro hiya nga magpapakita han butad nga pagyukbo ha iya amo nga imperyalista nga US pinaagi han pagprayoritisa ha neoliberal nga mga reporma ha ekonomiya. Ini nga mga reporma amo an maiha na nga iginduduso han US ilarum han The Arangkada Philippines Project (TAPP).

Katuyuanan han nasinger nga mga reporma nga imaksimisa an liberalisasyon han lokal nga ekonomiya pinaagi han pagharukal o hul-os nga pagtanggala han mga restriksyon ha pamumuhunan han mga multinasyunal ngan mga subsidyaryo hini. Ha naglabay nga tulo katungod, susrunod nga nagpagawas hi Duterte han mga kamanduhan nga ehekutibo, sugad liwat an mga ahensya han guberno, agud patagusa nga ilusot an mga neoliberal nga pitad.

Pag-amyenda ha PSA

Kalakip ha mga target nga sudlon han mga multinasyunal an subsektor han telekomunikasyon ngan transportasyon nga kaparte han pampubliko nga yutilidad. Basar ha depinsyon ha reaksyunaryo nga balaud, an pampubliko nga mga yutilidad amo an mga "bagay o serbisyo nga ginkikinahnglan han usa nga komunidad." Tungod kay ginkukunsidera nga estratehiko nga empresa, iginplatar ha Konstitusyon 1987 nga diri poyde lumahos ha 40% an langyaw nga pananag-iya ha mga pampubliko nga yutilidad. Sugad paman, waray pag-alang nga gintatalapas ini nga balaud ngan damo ha mga kompaniya ha telekomunikasyon ngan transportasyon an katin na han langyawanon nga kapital. Nahihimo ini pinaagi han pagpautang ngan sosyohan ha mga lokal nga kumprador.

Agud hul-os nga tanggalon an nasasalin pa nga proteksyon ha subsektor, iginduduso han rehimen an pag-amyenda ha Public Services Act (PSA o balaud ha pampubliko nga mga serbisyo). Subay ha rekomendasyon han TAPP, tatanggalon ha listahan han pampubliko nga mga yutilidad an telekomunikasyon ngan transportasyon. Iglilimitar na la an sakop hini ha "distribusyon ngan transmision han kuryente, serbisyo nga patubig ngan sewerage." Pinaagi hini, tutugutan an mga langyaw nga burubug-os nga magtag-iya ngan maadministrar ha mga kompaniya hini nga mga industriya. Napakyas nga ilusot han iya supermayoriya ini nga proposisyon antes magserra an ika-17 nga Kongreso hadton naglabay nga bulan.

Pag-amyenda ha FIA

Iginduso liwat han US nga amyendaran an Foreign Investment Act (FIA o balaud ha langyawanon nga pamumuhunan) para ha mas agsub nga pagbag-o ngan pagpahaliopot han mga negosyo ngan propesyon nga eksklusibo nga nakatalaan para ha mga Pilipino. Ini nga listahan nga gintatawag nga *foreign investment negative list* (FINL) amo an nagdidiri ha pagsakob ngan hul-

"Adyenda..." sundan ha paypay 4

Kontrol han US ha nasud, dugang nga nahugot

DUGANG NGA NAHUGOT AN katin han US ha Pilipinas kahuman han ika-8 nga Bilateral Strategic Dialogue (BSD) ha giutan han duha nga nasud hadton Hulyo 15-16. Iginhimo an tinuig nga BSD ilarum han US-Philippines Mutual Defense Treaty. Gintambungan ini han higtaas nga upisyal ha gubyrno nga US ngan han Armed Forces of the Philippines.

Ginpangunahan an delegasyon tikang ha US ni Ambassador Sung Kim, kaupod an mga tinaglawas han State Department for East Asian and Pacific Affairs ngan Department of Defense for Indo-Pacific Security Affairs. Gintalakay dinhi diri la an mga karukayaknon militar kundi pati an mga karukayaknon ha natad han pulitika ngan ekonomiya.

Gin-gamit han US an dayalogo agud ig-insister an poder hini ha Asia, labina atubangan han sumpakiy hini ha China. Ginduso hini an Pilipinas nga ipasulong ha ASEAN o Association of Southeast Asian Nations an usa nga kondukta ha ginpan-aagawan nga teritoryo ha South China Sea agud kontrahon an pag-amkon han China hini nga kadugatan. Ginkaurusahan liwat nga maupod an Pilipinas ha pagpapakita han kusog han US ha tahub han mga

operasyon nga “freedom of navigation” ha porma han paglayag han mga barko nga pan-gerra ngan pagpalupad han mga *jetfighter* ha teritoryo han nasud.

Mas dako liwat an hihimuon nga pagpahiaran han mga hukbo ha tuna han Pilipinas ngan US ha masunod nga tuig. Ha Salaknib 2020, utro nga ipapahiaran an 1st Brigade Combat Team (BCT) nga ginbug-os han militar han US hadton 2018. Katugbang han maabot 1,500 nga tawuhan han BCT an maabot 1,700 nga sundalo naman tikang ha US Army Pacific Command. Katuyuanan han Salaknib nga paupayon an pagmando han US ha mga pwersa han AFP para ha mga kumbensyunal nga gerra ngan “kontra-terorismo.” Pangandam ini para ha tinagdagko nga mga agway, sigon ha tagapag-yakan han Philippine Army nga hi Lt. Col. Ramon Zagala.

Antes pa man an BSD, nag-alutaga na an US han \$145.6 milyon nga ayuda agud gamiton han AFP ha 2019. Diri pa kalakip dinhi an makukuha nga parte han militar han Pilipinas ha gin-aprubarhan ni US President Donald Trump nga \$1.5 bilyon nga ayuda militar para ha mga nasud ha Asia Pacific tikang 2019-2023.

Kadungan han BSD, gintikangan liwat an Marine Aviation Support Activity (MASA) ha Marine Base Gregorio Lim ha Ternate, Cavite. Duha kabeses kada tuig ginhihimo an MASA nga ginpartisiparan han Marines ngan Air Force han US ngan Pilipinas. Usa la an masa ha nakahan-ay nga 280 nga gintig-ob nga pagpahiaran nga nakatalaan nga himuon ha nasud ha 2019. AB

“Adyenda...,” *tikang ha paypay 3*

os nga pananag-iyahan han mga transnasyunal ngan mga langyawanon ha nasering nga mga negosyo ngan propesyon.

Partikular nga iginduduso an probisyon agud tugutan an mga langyawanon nga propesyunal, labina adton tikang ha mga imperyalista nga nasud, nga magtrabaho ha Pilipinas para hira ig-empleyo ha langyawanon nga mga kompaniya ngan lokal nga subsidyaryo. Tarhug ini ha trabaho han mga Pilipino nga abogado, doktor, syentista, inhinyero ngan iba pa nga propesyunal nga mapipiritan maghaum ha langyawanon nga rekisito ha ngaran han “internasyunal nga suklanan.”

Hadton Oktubre 2018, igin-gawas ni Duterte an Executive Order 65 nga nagpatuman ha ginpahaligot nga FINL. Gintanggal hini ha listahan an lima nga natad ha panmumuhunan ngan aktibidad kalakip an mga negosyo ha internet; pagtututdo ha kolehiyo han mga asignatura nga diri pampropesyunal; mga sentro para ha teknikal ngan bokasyunal nga pagpahiaran nga diri kaparte han pormal nga sistema nga pan-edukasyon; mga kompaniya ha pinansya; ngan mga *wellness center*. Ginpahitaas liwat hini an poyde nga igtag-iyahan han mga langyawanon ha mga kontrata ha konstruksyon o pangayad han pampubliko nga imprastruktura ngan pankauswagan nga proyekto tikang 25% ngadto 40%; ngan ha pribado nga

mga kompaniya han radyo tikang 20% ngadto ha 40%.

Ha kadagmitan, magpupulos hini nga mga agresibo nga pitad an pagsakob han kapital nga tawuhan tikang ha China subay ha mga kundisyon han pautang hini ha gubyrno.

Iba pa nga mga pitad

Kalakip ha mga rekomendasyon han US an pag-am-yenda ha Retail Trade Liberalization Act (balaud ha liberalisasyon han pinatipat). Katuyuanan hini nga dugang nga pahimub-an an minimum nga kapital nga ginpupuhunan han mga langyawanon nga kompaniya ha pagpinatipat tikang \$2.5 milyon ngadto \$200,000.

Samtang, gindadagmit liwat ni Duterte an pagpasar ha ikaduha nga pakete han balaud nga TRAIN nga gintawag nga Trabaho Bill. Katuyuanan hini nga pahimub-an an buhis ha kita han mga korporasyon tikang 30% ngadto ha 20% ngan ibanan an mga insentiba nga ginhahatag ha mga korporasyon ha mga ispesyal nga pan-ekonomiya nga sona.

Ha pankabug-usan, tikang han lumingkod hi Duterte ha poder, nagpatuman na hiya han diri mamenos ha 48 nga ehekutibo nga kamanduhan nga nahagudalan ha hul-os nga liberalisasyon han ekonomiya. AB

Writ of kalikasan, pwersahay nga ginpaatras

PWERSAHAY NGA GINPAATRAS HAN mga abogado han rehimen Duterte hadton Hulyo 9 an nagpetisyon nga 40 nga parupangisda han Masinloc, Zambales ngan Palawan para ha *writ of kalikasan* ha West Philippine Sea (WPS).

Nagsalawad han kaso ha Korte Suprema hadton Abril an nasinging nga mga parupangisda kabulig an mga abogado han Integrated Bar of the Philippines kontra ha panhibang han China ha bahura ngan coral ha WPS. An *writ of kalikasan* usa nga ligal nga remedyo agud pwersahon an nalingkod nga gubyrno nga taganproteksyon an konstitusyunal nga katungod han mga Pilipino para ha usa nga malibsog nga kalibungan subay ha Konstitusyon 1987.

Iginsalawad han mga parupangisda an petisyon agud pugngan an reklamasyon nga iginhihimo han China agud tukuran han mga istruktura militar ha kadagatan han Pilipinas. Resulta han reklamasyon an hiluagan nga kahibang han mga bahura, labina ha Zambales nga parte ngan Palawan.

Syahan na nga nagpagawas han desisyon an Korte Suprema pabor ha mga parupangisda hadton Mayo. Ginmanduhan hini an rehimen Duterte nga protehiran an WPS ngan maghimo han mga pitad agud pugngan an pagtalapas ha mga pankalibungan nga balud labina ha eksklusibo nga pan-ekonomiya nga sona ha kadagatan han Pilipinas. Iginpahayag ni Chel Diokno, abogado han mga parupangisda, nga ginpamatud-an han syahan nga desisyon han korte nga lehitimo an petisyon han mga parupangisda. Sering niya, an ira pag-atras tungod ha pan-gigipit han rehimen. Tungod hini, ginkansela na han korte an ikaduha nga pagpamati kun diin mag-atubang an mga parupangisda ngan mga tinaglawas han gubyrno.

Ha pag-atras han mga parupa-

ngisda ha petisyon, gintanggal han rehimen an mga ligal nga ulang para ha pandambong han China ha kadagatan han Pilipinas.

Samtang, komo pagkilala ha ikatulo katuig tikang magdesisyon an Arbitral Tribunal pabor ha Pilipinas kontra ha China hiunong ha gin-aagawan nga West Philippine Sea, gatus-gatos an nagmartsa hadton Hulyo 12 ngadto Chinese Embassy agud kundenaron an padayon nga panginlabot han China ha pandagat nga teritoryo han nasud.

Sigon ha P1NAS, an desisyon han Arbitral Tribunal hadton 2016 amo an makakabulig ha iba pa nga nasud nga gin-aatuhan an panginlabot han China ha kada ira pandagat nga teritoryo. Resulta han panginlabot, nakumpleto han China an pagtindog hini han base militar nga sakop han mga kadagatan han Pilipinas. AB

Protesta nga #Payday, iginlansar

IGINLANSAR HAN MGA trabahador ilarum han Kilusang Mayo Uno an #PaydayProtest hadton Hulyo 15, usa kasemana antes an State of the Nation Address ni Rodrigo Duterte. Ginkundenar nira an panhikaw han rehimen Duterte ha mga trabahador, nagpapadayon nga palisiya han kontraktwalisasyon ngan pankabug-usan nga kawaray trabaho ha bug-os nga nasud.

Nakig-usa ha protesta an mga trabahador ha uma han Hacienda Buenconsejo, E.B. Magalona, Negros Occidental. Sigon ha mga trabahador, waray na sulod an ira mga pitaka. Iligal nga ginserra an asyenda ngan gintanggal an mga trabahador. An abereyds nira nga suhol amo an ₱150/adlaw la samtang an minimum nga suhol para ha mga trabahador ha Negros amo an ₱365/adlaw. Mayoriya ha ira tulo tubtub 24 katuig na nga natrabaho ha asyenda.

Ha Cebu, pumartisipar ha protesta an mga drayber agud kundenaron an buwa nga modernisasyon han mga dyip nga ha esensya amo an pagpatay ha ira panginabuhi. Ha

Davao City, iligaw nga ginhalikwat han mga pulis an mga gamit han naprotesta nga aktibista ha atubangan han lokal nga upisina han Department of Labor and Employment.

Pira kaadlaw antes an protesta, nagpiket an mga trabahador han Pepsi Cola ha pangunguna han Pepsi Cola Workers Unity ha atubangan han pabrika ha Muntinlupa City hadton Hulyo 12. Sigon ha ira, nagbubungol-bungolan an maneydsment ha ira demanda ha ginhihimo nga negosasyon han Collective Bargaining Agreement. Kalalip ha ira panawagan an dugang nga suhol ngan regularisasyon han 1,000 nga trabahador. AB

63rd IB ngan 87th IB, ginharas han BHB

DUHA KABESES nga ginharas han Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Western Samar an mga elemento han 63rd IB hadton Hunyo 16 ha Barangay Bay-ang, San Jorge, Samar. Duha nga sundalo an napatay. Tulo nga elemento liwat han 87th IB an napatay ha operasyon haras han BHB hadton Hunyo 27 ha Barangay Sto. Niño, Paranas.

Samtang, naglansar han pantirot nga aksyon an BHB kontra kan Sonny Moreno, membro han Military Intelligence Battalion (MIB) ha Poblacion, San Jose de Buan hadton Hulyo 7. Nagin aktibo hiya ha pagpasurender han mga sibilyan. Kilalado hi Moreno nga hugot nga kontra-rebolusyunaryo nga tawuhan han hadto anay meyor nga hi Ananias Rebato. Ginsirutan han BHB hi Rebato hadton Oktubre 2018. AB

Butak ha alyansa nga Duterte, nahilarum

Nahilarum an mga butak ha alyansa nga Duterte-Arroyo-Marcos. Lutaw ini ha nagpapadayon nga bangi han mga tawuhan hini para ha pinakahitaas nga pusisyon ha Kongreso. Direkta nga nanginlabot hi Duterte ha bangi ngan gin-endorso hadton Hulyo 8 hira Alan Peter Cayetano ngan Lord Allan Velasco agud magsasliwan komo Speaker. Kundi pira kaadlaw kahuman hini, diri la gihapon hul-os nga nagkakaurusa an mga kongresista.

Tubtub ha bisperas ha pag-abre hini, waray pa ha nagriribalan nga kongresista an nakasisiguro nga makukuha nira an mayoriya nga boto.

Han gin-endorso ni Duterte hira Cayetano ngan Velasco komo magsasliwan nga Speaker, gin-endorso liwat niya komo pinuno han mayoriya han kapunungan hi Martin Romualdez, an manok han bloke ni Arroyo. Nagdaug hi Cayetano ha pagkuha han badlis ni Duterte tungod ha iya saad nga ipasulong an *charter change* o cha-cha ha Kongreso. Sugadpaman, damo la gihap an natipa ha plano nga palingkuron hiya komo Speaker. Syahan na nga gindid-an han PDP-Laban an hangyo nga magtungang pangatungdanan. Diri liwat abuyon hini nga iskema an tulo pa nga bloke ha Kongreso, kalakip an bloke nga ginbubug-os han magbugto nga Sara ngan Paolo Duterte.

Bag-o nga pakete, daan nga iskema

Aada ha luyo han pagpili ni Duterte kan Cayetano an iya ura-ura nga pagsaad nga ipasulong an cha-cha. Ha luyo han iya supermayoriya ha naglabay nga Kongreso, napakyas hi Duterte nga apurahon ini nga iskema tungod ha banggaay han Senado ngan Kongreso ha yawe nga mga probisyon kabahin ha transisyon ngadto ha pederal nga sistema han pan-gubyernohay.

Agud ibuylo an cha-cha, iginputos ini han Inter-Agency Task Force on Federalism and Constitutional Reform ha bag-o nga pakete nga naduon ha mga probisyon nga pan-ekonomiya agud dugang nga "abrihan an ekonomiya, agud an ngatanan may paglaum." Ilarum hini nga islogan, sigurado nga dugang pa nga igduduso an mga palisiya nga

neoliberal nga maiha na nga gin-aaro han American Chamber of Commerce nga ibutang ha konstitusyon han nasud.

Iginduduso pa gihapon han Task Force an "pederalismo," kundi tungod kay maaram hi Duterte nga waray makusog nga suporta para hini, igindeklara niya nga "bisan kun nadiri kamo ha pederalismo, bag-uha la gihapon niyo an konstitusyon." Sigon ha pinuno hini nga hi Eduardo Año, sekretaryo han Department of Interior and Local Government, poyde pa magbag-o an direksyon han cha-cha ha masunod nga tulo katuig.

Waray pa detalye an iginduduso han Task Force nga pagbabag-o ha konstitusyon. Kundi kun pagbabasaran an Resolution of Both Houses No. 15 nga iginsalawad hadton Disyembre 2018 ha Kongreso, seguridad na dugang nga magraraot an konstitusyon han Pilipinas. Nakapailarum dinhi an pagtanggap han mga probisyon nga naghahatag-proteksyon ha interes han lokal nga mga negosyante ngan katawhan Pilipino ngan pag-abre ha lokal nga ekonomiya ha mga transnasyunal nga korporasyon. Sugadman, ginhahatagan hi Duterte han lehislative nga gahum ngan paghatag ha iya han solo nga poder han bug-os nga guberno. Ha "bag-o" nga konstitusyon ni Duterte, lilimitaran na an mga katungod han katawhan, ngan diri na hira poyde magpatalsik ha usa nga nakalingkod nga presidente.

Panmirit ha pam-pulitika nga oposisyon

Ha butnga han bangi han iya mga

alyado, ginsiguro ni Duterte nga diri makatindog o makakabig han suporta ha Kongreso ngan iba pa nga sanga han estado an iya mga kaway ha pulitika. Hadton Hulyo 18, ginsalawdan ni Duterte an pulitikal nga oposisyon, kalakip an bise-presidente nga hi Leni Robredo ngan 35 nga iba, han kaso nga sedisyon. Kalakip dinhi an mga sendador han LP, mga kandidato han Otso Diretso (labot kan Mar Roxas), pira nga padi ngan obispo, mga abogado ngan ira mga tagsuporta.

Gintawag ini han Partido Komunista ng Pilipinas nga "pan-gigipit ngan panarhug" kontra ha pam-pulitika nga oposisyon agud mag-serbe nga pahimatngon ha mga matipa ha iya adyenda nga "cha-cha." "Basura," "di matuod-tuod," "hul-os nga pan-gigipit ngan panmirit" - ini naman an nagin reaksyon han mga senador ngan obispo nga gin-akusaran han rehimen han sedisyon. Iginbasar an kaso ha gumawas nga nakabidyo nga pahayag ni Peter Advincula (alyas Bikoy) nga nagsumpay ha bug-os nga pamilya ni Duterte ha iligal nga pamaligya han shabu. Klaro nga pan-gigipit an katuyuanan han kaso agud dugang pa nga ipiton ngan paatrasan an oposisyon ha pagkontra ha iya mga iskema. Pahimatngon liwat an pagkaso ha mga alyado ni Duterte nga naatentar nga makiusa ha oposisyon. Antes hini, nagpahayag an LP nga "abrido" ini nga umapi ha supermayoriya nga bubug-uson ni Cayetano ha Kongreso. AB

Pagdominar han hunta nga sibil-militar

Usa nga hunta nga sibil-militar an nagpapadalagan ha sibilyan nga burukrasya han rehimen US-Duterte. Hadin Hulyo, maabot ha 64 nga sibilyan nga pusisyon ha guberno an katin han retirado nga mga militar ngan pulis. Onse ha ira an aada ha gabinete ngan namumuno ha mayor nga mga ahensya. Madudugngan pa an ira han-ay ha igbubutang ni Rodrigo Duterte nga hadto anay sundalo agud pamunuan an Department of Agriculture.

Duguon, sunud-sunuran ha ira amo nga US ngan putos han kurapsyon an rekord han mga sundalo ngan pulis nga iginpwesto ni Duterte ha iya guberno. Gintagan niya ini han sibil nga poder agud ipadayon an magbangis nga programa nga kontra-insurhensiya nga hadto pa nira katin. Kadam-an ha ira nagserbe nga hepe han batalyon, dibisyon o kumand ha Mindanao ngan ha sugad nagkamayda han inisyal nga pagkigsumpay kan Duterte hadton meyor pa hiya han Davao City.

Militarisado nga departamento

Lima ha 21 (bakante an usa) nga departamento han guberno Duterte an direkta nga katin han retirado nga mga sundalo. Nalingkod naman ha Department of Agrarian Reform an usa nga gradweyt han Philippine Military Academy kundi waray margin aktibo nga sundalo.

Nanguna ha mga militarista hi Ret. Gen. Delfin Lorenzana. Maku-sog hiya nga tagsuporta han mga palisiya han US ha sakob han Armed Forces of the Philippines (AFP) tikang magserbe hiya nga Defense Attache han AFP ha Washington DC hadton 2002. Nagin kabakyang hiya ni Duterte hadton urhi nga parte han dekada 1980 hin hiya an nagin kumander han Second Scout Ranger Battalion ha Davao City.

Ginpapamunuan naman ni Ret. Gen. Roy Cimatu an Department of Environment and Natural Resources. Gintawag hi Cimatu komo "General Pacman" tungod ha pamununo niya ha "todo-nga-gerra" ha

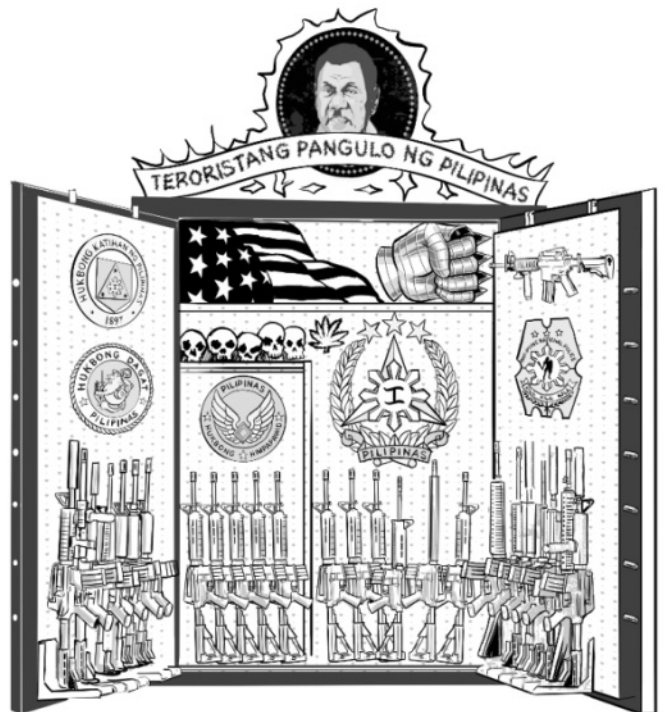
Mindanao hadton presidente hi Joseph Estrada. Sugadman, ha panahon nga Chief of Staff, nadabi hi Cimatu ha "pabalon," nga gintatantiya nga ₱50 milyon, hin magretiro ha pagsundalo.

Hi Eduardo Año, beterano ha paniktik-militar, an tumindog nga sekretaryo han Department of Interior and Local Government ngan may katin ha badyet han Philippine National Police (PNP). Responsable hiya ha pagsikmit ha aktibista nga hi Jonas Burgos hadton nalingkod komo hepe han Intelligence Service of the Armed Forces of the Philippines. Hi Año liwat an kumander han 10th ID hin patayon an waray kapas nga umato nga may sakit nga hi Leoncio Pitao (Ka Parago) hadton 2015.

Nalingkod naman komo sekretaryo han Department of Information and Communication Technology si Gregorio Honasan. Kalakip hi Honasan ha mga sundalo nga naglansar han kudeta kontra ha hadto anay presidente nga hi Corazon Aquino. Samtang, katin ni Ret. Gen. Rolando Bautista, nagretiro pa la nga hepe-militar ni Duterte, an Department of Social Welfare and Development.

Iba pa nga sibilyan nga posisyon

Iginhatag ni Duterte an pira nga sibilyan nga pusisyon gawas han gabinete. Kalakip dinhi an Bureau of Customs (BoC) kun diin natindog nga Komisyoner hi Ret. Gen. Rey

Leonardo Guerrero. Ginsaliwnan niya hi Ret. Police Gen. Isidro Lapeña kahuman madabi ha "paglusot" han ₱6.4 bilyon nga balor han shabu tikang ha China.

Bisan nadabi ha anomaliya, utro nga ginpalingkod ni Duterte hi Lapeña komo direktor han Technical Education and Skills Development Authority. An hadto anay igin-asayn ha BoC nga hi Nicanor Faeldon nga napiritan liwat nga palusaron ha pwesto an igin-asayn ha Bureau of Corrections, an anay pusisyon han hepe han PNP nga hi Ronaldo de la Rosa antes hiya dumalagan komo senador. Dabi hi Faeldon ha duha nga kudeta kontra ha hadto anay presidente Gloria Arroyo.

Samtang, katin ni Carlito Galvez Jr. an Office of the Presidential Adviser on the Peace Process kahuman pabagsakon ni Duterte an erestorya pankamurayawan giutan han GRP ngan National Democratic Front of the Philippines. Hadto anay hiya hepe-militar ni Duterte ngan dabi ha kudeta hadton 1989.

An iba pa nga ahensya nga katin han militar amo an Housing and Urban Development Coordinating Council, Metropolitan Manila Development Authority, National Security ngan iba pa.

Atentar nga pagsikmit, ginpakyas han mga taghimaryo

Napugngan han mga molupyo han Barangay Biton ha Jaro District, Iloilo City an atentar nga pagsikmit ha usa nga kilalado nga lider masa hini nga bulan. Duruyog nga gindependensahan han iya mga amyaw hi Wilfredo "Tay Pido" Panuela, 65, usa ha mga lider han Katilingban sang mga Imol sa Syudad (Kaisog) kontra ha duha nga ahente ha paniktik han estado.

Gin-ulang han mga taghimaryo an duha nga ahente ngan gindara ha *barangay hall*. Nag-amin an duha nga mga elemento hira han Philippine Army ngan National Bureau of Investigation kundi waray magpakita han identidad. Hadto pa ginbantayan hi Panuela ngan iya asawa nga hi Josephine tungod han ira pagpartisipar ha mga pakigbisog han komunidad.

Natuod hi Maura Abellon, pinuno han Kalipunan ng Damayang Mahihirap ha Panay ngan Guimaras, nga tinuyo nga plano han gubyrno nga sikmiton, atakihon o hadlukon

an mga lider han kablas ha syudad nga aktibo nga naato ha demolisyon ngan ha pagkunderan ha mga kaso han panalapas ha tawhanon nga katungod. Hadton Hulyo 8, nagprotesta an grupo ha gawas han hedkwarters han pulis ha Iloilo City.

Samtang, ginpatay han militar hi Salvador Romano, tagdepena han tawhanon nga katungod ha Negros hadton Hulyo 7. Ginpinamusil hi Romano samtang nakasakay ha iya motorsiklo ha Aglipay St., Poblacion, Manjuyod, Negros Oriental. Istap hiya hadto han Karapatan Negros ngan presente nga membro

nga Iglesia Filipina Independiente (IFI). Ika-48 hiya ha mga aktibista nga ginpatay ha Negros ilarum han rehimen Duterte.

Dirudiretso naman an pan-gigipit ha mga tawo-ha-singbahan nga nasukna ha mga krimen ngan panalapas han rehimen Duterte ha mga tawhanon nga katungod ha isla. Duha ha ira, hira Rev. Joel Bengbeng han United Methodist Church (UMC) ha Canlaon City ngan hi Rev. Brian Ascuit han UMC ha San Pedro, Sta. Cruz, an ginbibiling han militar agud estoryahon kuno.

Ha Ilocos, gin-gigipit liwat han militar an IFI, UMC ngan United Church of Christ in the Philippines ha tahub han "pagbisita" han mga sundalo ha balayan han Joint Campaign Plan Kapanatagan. AB

Pagpaserra ha mga eskoylahan nga Lumad, ginkunderan

NAGPROTESTA AN MGA estudyante ngan magtuturo han mga eskoylahan nga Lumad ilarum han Save Our Schools (SOS) Network atubangan han upisina han Department of Education ha Pasig City hadton Hulyo 17 agud kundenaron an atentar nga pagpaserra ha mga eskoylahan nga Lumad ha Mindanao. Partikular nira nga ginsusukna an pagsuspendir ha 55 nga eskoylahan nga ginpapadalagan han Salugpongan Ta' Tanu Igkanogon Community Learning Center Inc. subay ha mando ni National Security Adviser Hermogenes Esperon, Jr. nga ipaserra ini.

Ha rekord han Save Our Schools (SOS), maabot 215 na nga eskoylahan ha Mindanao an pwersahay nga ginserra tikang 2016. Otsenta hini an nagserra tungod ha pagkakampo han mga sundalo ha komunidad ngan sistematiko nga pangatake ngan panhibang han mga sundalo ha ira mga pasilidad.

Maiha na nga gin-aakusaran ni Duterte an Salugpongan ngan iba nga eskoylahan nga Lumad komo mga eskoylahan han Bagong Hukbong Bayan. Ha iya ikaduha nga State of the Nation Address hadton 2017, nanarhug hiya nga bobombahan an nasering nga mga eskoylahan. Hini nga tuig, maabot 30 nga eskoylahan nga Lumad, an nagserra kun diin 1,300 nga estudyante an umundang ha pag-eskoyla tungod ha dirudiretso nga atake han militar.

Sigon ha PKP, iginpapakita han kamanduhan han DepEd kun tiunan-o gintatalaan han militar an mga palisiya han mga sibil nga ahensya. Dugang han PKP, dugang ini ha mga palisiya nga kontra-Lumad han rehimen Duterte kalakip na an pangagaw han ira aneutral nga tuna agud ig-abre ha pagmimina ngan mga plantasyon. AB

Liberalisasyon ha bugas, peste ha parag-uma

HA PRE-STATE OF the the Nation Address Economic and Infrastructure Forum han mga upisyal ha ekonomiya, gintawag han mga upisyal han gubyrno nga usa nga "dako kaupay nga nakab-ot nga lehislatura" an Republic Act 11203 o Rice Liberalization Act. Usa ini nga dako nga buwa tungod kay an kamatuoran, an ginkukunsidera nira nga "kadaugan" amo an usa nga peste para ha masa nga parag-uma han humay.

Ginpadig-on an nasering nga balaud hadton Disyembre 2018 agud pugngan kuno an pagsirit han presyo han bugas ha lokal nga merkado. Kundi kabaliskaran han saad nga maluros gud an presyo han bugas, nagluros la ini hin ₱1-2 tikang han ipatuman an liberalisasyon. Nagpabilin ha ₱30-70 an baligya hini ha mga ngan tindahan.

Ha luyo ini h nakalista ha rekord han gubyrno nga aada ha ₱18-25/kilo an presyo han imported nga bugas nga nasulod ha nasud.

Ha luyo nga bahin, sumanglad an presyo han lokal nga paray tikang abereyds nga ₱20/kilo ha temprano nga parate han tuig ngadto ₱12-17/kilo hadton Hunyo. Haros katugbang na la ini ha gastos ha produksyon han mga parag-uma ha humayan. Durot hini, gintatantiya nga malulugi an mga parag-uma hin tubtub ₱114 bilyon yana nga tuig, nga hirayo nga mas hitaas ha iginhahambog nga ₱5.9 bilyon nga nakuha nga taripa durot han balaud ha liberalisasyon. AB